

Sammanfattande slutrapport för Arbetsgrupp III - *Gemensamt uttalande från arbetsgruppen*

Förord

Regeringens bredbandsstrategi har en tydlig målsättning att öka tillgången till elektronisk infrastruktur med hög överföringskapacitet i hela landet. I strategin anges bland annat att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. En av de prioriterade frågorna i bredbandsstrategin är bildandet av Bredbandsforum. Syftet med Bredbandsforum är att hitta konstruktiva lösningar som bidrar till en ökad samverkan om utbyggnad av bredband. Bredbandsforum organiseras med en styrgrupp vars huvudsakliga uppgift är att identifiera områden för insatser och tillsätta arbetsgrupper som fokuserar på en särskild sakfråga som bedöms som prioriterad. En komponent för att öka tillgången är att begripligt kunna förklara och få människor att förstå varför bredband behövs, det vill säga nyttan med bredband. Den tredje arbetsgruppen inom ramen för Bredbandsforum formerades därför i syfte att arbeta med frågor som rör goda exempel dvs *att synliggöra nyttan av bredband och hur olika grupper får del av och skapar nytta genom bredband*. Samhällsnytta har varit vägledande för arbetet och gruppen sattes samman med personer från såväl företagare, myndigheter och kommuner för att få en bred bas i arbetet. Diskussionerna har varit många men bidragit till många insikter och konstruktiva förslag.

Under arbetets gång har det blivit tydligt att frågorna om nytta täcker in en palett av faktorer. Nyttan tar sig många uttrycksformer. Mångfalden innebär en utmaning och gör att värdena av bredband blir svårfångade. Inte minst är det svårt att nå ut regional och lokalt.

Arbetsgruppen föreslår att Bredbandsforums styrgrupp under 2012 ökar fokuseringen på kommunerna – en nyckelaktör för bredbandsutbyggnaden. Denna fokusering bör kopplas samman med regeringens kommande Digitala Agenda och ha som mål att få upp bredband som en strategisk fråga hos kommunerna. Dialogen bör göras i samarbete med regionala kommunförbund/samverkansorgan eller andra regionalt eller kommunalt beslutade samarbetsorgan/bolag och länsstyrelser, vilka har lokal förankring. Med denna rekommendation överlämnas härmed slutrapporten från Arbetsgrupp III till Bredbandsforums styrgrupp v tillsammans med de rapporter gruppen producerat under sin verksamhet

Carola Gunnarsson
SKL, Ordförande i Arbetsgrupp III – Nyttan med bredband

Stockholm i september 2011

Övergripande slutsatser avseende nyttan av bredband

Idag finns få - om ens några aktörer - som inte uppfattar bredband som värdefullt för samhället. Att kunna utföra digitala servicetjänster, köpa och sälja varor, skicka mail, surfa efter information och se på film är bara några av de aktiviteter som i allt större utsträckning tas för givet oavsett plats och tid. Bredband uppfattas som lika självklart som att det finns elektricitet eller att Sverige har ett fungerande vägnät som täcker hela landet.

Även om bredband uppfattas som självklart är dess nyttopotential inte fullt utnyttjad. Undermålig digital infrastruktur skapar och hinder och utmaningar för introduktion av nya varor och tjänster. Ett bredbandsnät som inte är avsett för morgondagens behov utgör med andra ord en allvarlig flaskhals för företagande, jobbskapande, en effektiv förvaltning och ett modernt liv. Diskussion och dialog behövs därför i syfte att förklara och skapa förståelse för behovet av kontinuerliga investeringar i bredband. Med mer trafik och nya användningsområden krävs adekvat bredband i hela landet.

Det är insikten om ovanstående som varit en bakgrund till att Bredbandsforum tillskapats. Bredbandsforum är en plattform för diskussion, kunskapsutbyte och samverkan för att Sverige ska stärka sin position som ledande it –nation och digitalt samhälle. Utmaningarna och möjligheterna ska sättas i relation till det övergripande målet i Regeringens bredbandsstrategi; att Sverige ska ha bredband i världsklass. Målet innebär att år 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s och dessutom bör alla hushåll och företag ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. För att detta ska kunna förverkligas krävs att nyttan med höghastighetsbredband tydliggörs och åter blir en strategisk fråga.

Arbetsgruppens fokus och verksamhet

Bredbandsforum skapades i maj 2010. Styrgruppen för Bredbandsforum såg tidigt behovet av att kunna visa på nyttan av bredband som ett komplement till inriktningen på infrastrukturutbyggnad. Som en följd av detta och i enlighet med Bredbandsforums intentioner togs beslutet att tillskapa en arbetsgrupp med målet *att synliggöra nyttan av bredband och hur olika grupper får del av och skapar nytta genom bredband.*¹ Nyttan med bredband avsåg i detta sammanhang samhällsvinster och gruppen fick namnet "Nyttan med bredband" med syfte att:

1. Bidra till en bredare förståelse av hur bredband skapar nytta i samhället
2. Skapa en resursbank med goda exempel på hur bredband och användningen av bredband skapat nytta hos olika grupper
3. Ge förslag på initiativ för att sprida goda exempel och därmed uppmärksamma potentialen som finns med bredband.

¹ Till en början var även fokus för gruppen att öka användning av bredband. I samband med att arbetet med en Digital Agenda initierades förändrades dock gruppens direktiv. I arbetet med den Digitala Agendan var nämligen en uttalad ambition att ta ett helhetsgrepp på användning, dvs *hur* bredband kan användas för nytta, nöje och välfärd. Bredbandsforums styrgrupp bedömde att det vore mer effektivt att stötta arbetet inom den Digitala Agendan än att ha en egen arbetsgrupp.

Konkret innebar ovanstående att gruppen fokuserade sitt arbete på tre aktiviteter:

1. Sondera möjligheten att genomföra en samhällsekonomisk analys av hur en god tillgång till och användning av bredband kan skapa nytta för samhället.
2. Sammanställa goda exempel från olika aktörsgrepp av relevans och försöka hitta kvantifierbara mått på kostnadsbesparingar - eller intäktsökningar - som bredbandsutbyggnad eller bredbandsanvändning möjliggjort.
3. Sammanställa förslag på hur goda exempel skulle kunna spridas för att fler ska kunna ta del av kunskapen om, hur och på vilket sätt bredband har haft positiva effekter på samhälle, företag och människor.

Till gruppens ordförande utsågs Carola Gunnarsson från ledningen för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Gruppens gavs en bred representation bestående av representanter från näringslivet, myndigheter och kommuner i form av SKL, Företagarna, Telia, Falkenbergs kommun, Sveriges Television (SVT), Post- och Telestyrelsen (PTS), Almega IT-företagen och IT-norrbotten. Sammansättningen gjorde arbetet dynamiskt och bidrog till att utmana invanda föreställningar. Till projektet har också värdefullt konsultstöd inhämtas från bland annat A-focus, ett företag med expertkompetens inom IT- och telekom samt forskningsinstitutet Acreo. Även Governo och Ramböll har varit viktiga i framtagning av resultat.

Arbetsgruppens resultat

Gruppens arbete har resulterat i ett flertal konkreta resultat, däribland:

- En litteraturoversikt av hur investeringar och användning av bredband kanaliseras och transformeras till nytta.
- En kvalitativ genomgång av satsningar på bredband i sex stycken svenska kommuner
- En översikt av effekterna av offentliga insatser i Sverige för att främja IT-användning.
- 15 konkreta fallstudier med inspirerande och motiverande exempel från Sverige hur bredband bidragit till attraktionskraft, produktivitet, effektivitet och innovation.
- En förstudie av det samhälleliga mervärdet av fiberbaserat bredband i Sverige
- En sondering av kommunernas inställning till bredband som strategisk fråga

Arbetsgruppens ställningstagande

Arbetsgruppen har genom sin verksamhet konstaterat att nyttoresultaten från bredband är möjliga att spåra, och att det är påfallande höga värden som direkt kan härledas till investeringar och användning av bredband. Bredband genomsyrar de flesta verksamheter och utvecklingen mot det digitala samhället innebär att alla verksamheter är beroende av – och har potential att nå innovation genom – möjligheten till bredbandsuppkoppling. Överallt märks resultat av nyttan av bredband. Värdet och vikten av att kunna mäta, dvs att kunna sätta siffror på denna nytta kan inte nog understrykas. Siffrorna gör att kopplingen till hållbar

tillväxt och effektivitet blir explicit och tydlig. Arbetsgruppen har tagit viktiga steg framåt i arbetet att kunna kvantifiera nyttan av bredband.

Medan de goda exemplen på nyttan med bredband sammanställts på ett översiktligt sätt är kommunikation, dvs spridningen av kunskapen och erfarenheterna, ännu en påfallande utmaning. Gruppen har kunna konstatera att kommunerna är en primär mottagare av de identifierade goda exemplen och en nyckelaktör för att regeringens bredbandsmål ska kunna nås. Kommunerna är aktiva i flera roller med stor inverkan på bredbandsbyggnation och användning. Bland rollerna märks exempelvis kommunernas roll som:

- kund och upphandlare av bredbandsnät
- samhällsplanerare och samordnare av bredbandsinitiativ
- initiativtagare till utbyggnadsprojekt av bredband i svaga områden
- markägare med möjlighet att underlätta marktillträde
- ägare av stadsnät med möjlighet att upprätthålla konkurrensneutralitet
- ägare av allmännyttan med fastighetsnät som kan främja konkurrens
- långsiktig samordnare och ”speaking partner” på bredbandsområdet
- producent och tillhandahållare av bredbandsbaserade samhällstjänster

Trots kommunernas centrala position kan arbetsgruppen konstatera att det endast är undantagsvis som bredband finns med på den kommunalpolitiska dagordningen. Det svenska moderna samhället är uppbyggt på kommunikation. Likväl betraktas bredbandsfrågan inte som en väsentlig infrastruktur lokalt och framhålls inte på samma sätt som vägar, tåg och flyg. Utvecklingen mot det digitala samhället förefaller med andra ord underskattas. Behovet av höghastighetsbredband negligeras till och med stundtals. Detta är en utmaning eftersom avsaknaden av politiskt stöd för bredband lokalt gör att frågan prioriteras ned och betraktas som en icke-fråga. Konsekvenserna riskerar bli negativa på såväl tillväxt som effektivitet, dvs att de samhälleliga resurserna växer och används effektivt.

Mot ovanstående bakgrund är gruppens slutsats därför att en viktig komponent för att kunna få spridning av de goda exemplen är att få upp bredbandsfrågan på den kommunalpolitiska agendan. Det behövs övergripande mål för bredbandstillgång och användning (strategiskt och visionärt) på kommunal nivå för att innehållet i de goda exemplen ska kunna få fäste och acceptans.

Resultaten om nyttokraften i bredband finns nu tillgängliga. För att de ska kunna få genomslag föreslår dock gruppen följande

- **Ta ett helhetsgrepp** - Kommunernas roll för bredbandsutbyggnaden behöver uppmärksammas samlat. Detta görs lämpligen genom att nyttoresultaten från arbetsgruppens sampaketeras med resultaten från den Digitala Agendan och Bredbandsforums arbetsgrupp om lösningar på identifierade hinder för bredbandsutbyggnad. Detta ger en helhet med exempel på hur nytta skapas,

strategier för användning och förslag på hur hinder kan elimineras. En gemensam kommunikationsplan bör upprättas för att göra nödvändiga strategiska prioriteringar.

- **Bygg allianser – Bredbandsfrågan** har många kopplingar till regionala och lokala utvecklingsfrågor. Bristen på lokal förankring gör det svårt för Bredbandsforum att nå ut till alla kommuner. Det krävs därför samarbete med etablerade konstellationer så som regionala kommunförbund eller andra regionalt kommunalt beslutade samsamarbetsorgan/bolag och länsstyrelser. Dialogen bör göras i samarbete med regionala kommunförbund/samverkansorgan eller andra regionalt eller kommunalt beslutade samsamarbetsorgan/bolag och länsstyrelser, vilka har lokal förankring.
- **Gör exemplen lättillgängliga** – Sammanställningarna av hur bredband skapar nytta bör distribueras fritt och göras tillgängliga digitalt hos de organisationer som är involverade i Bredbandsforums verksamhet. De bör dessutom kompletteras med mallar, råd och riktlinjer som kan förenkla bredbandsarbetet och bidra till att arbetet förs framåt.
- **Förtydliga det kommunala ansvaret** – Plan och bygglagen (PBL) stipulerar ett tydligt ansvar för kommunerna vad gäller vägar, vatten och avlopp. Ansvaret omfattar dock inte bredband. Även om kommunerna ska beakta elektronisk infrastruktur i sin övergripande planering är mandatet i bredbandsfrågan inte tydligt. Ansvaret för den digitala infrastrukturen som en kommunal angelägenhet skulle därför vara förtjänstfullt. I den nuvarande skrivningen i PBL har dock kommunen fått ett ökat ansvar, och det vore förtjänstfullt att ge en handledning i vad detta innebär i praktiken.